METRONANALYSIS

Οικονομία & Ψυχολογία στην Ατομική Διάσταση

Αντιλήψεις, Συμπεριφορές & Στάσεις

Δεκέμβριος 2011

Η Ταυτότητα της Έρευνας

- **Εταιρεία: Metron Analysis (Α.Μ. ΕΣΡ 4).**
- **Ανάθεση: Centre for European Studies ASBL**
- **Τύπος έρευνας:** Ποσοτική Πανελλαδική Τηλεφωνική Έρευνα με Χρήση Δομημένου Ερωτηματολογίου.
- **Γεωγραφική κάλυψη:** Πανελλαδική.
- **Μέθοδος δειγματοληψίας:** Για την Επιλογή του Δείγματος Χρησιμοποιήθηκε Απλή Τυχαία Δειγματοληψία από Αρχείο του ΟΤΕ.
- **Μέγεθος δείγματος:** Το Μέγεθος του Δείγματος Ανέρχεται σε **1.000** Άτομα Ηλικίας 18 Ετών και Άνω.
- **Χρόνος διεξαγωγής:** Η Έρευνα Πεδίου Διεξήχθη από **9-13/12/2011**.
- **Σταθμίσεις:** Το Δείγμα Σταθμίσθηκε εκ των Υστέρων ως προς το Φύλο και την Ηλικία, την Αστικότητα και την Περιφέρεια.

Παρατηρήσεις: Στους πίνακες που ακολουθούν, όπου οι βάσεις είναι **μικρότερες των 60 ερωτηθέντων**, τα στοιχεία είναι **τελείως ενδεικτικά**. Αν ο πελάτης θέλει να δώσει σε οποιουσδήποτε τρίτους μέρος ή το σύνολο των αποτελεσμάτων, θα πρέπει να συμφωνήσει προηγουμένως τη μορφή και τον τρόπο με την METRON-ANALYSIS.

Η METRON ANALYSIS είναι μέλος της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τηρεί τους κώδικες δεοντολογίας και διεξαγωγής ερευνών και επαγγελματικής πρακτικής της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ.

METRONANALYSIS

Άξονες παρουσίασης

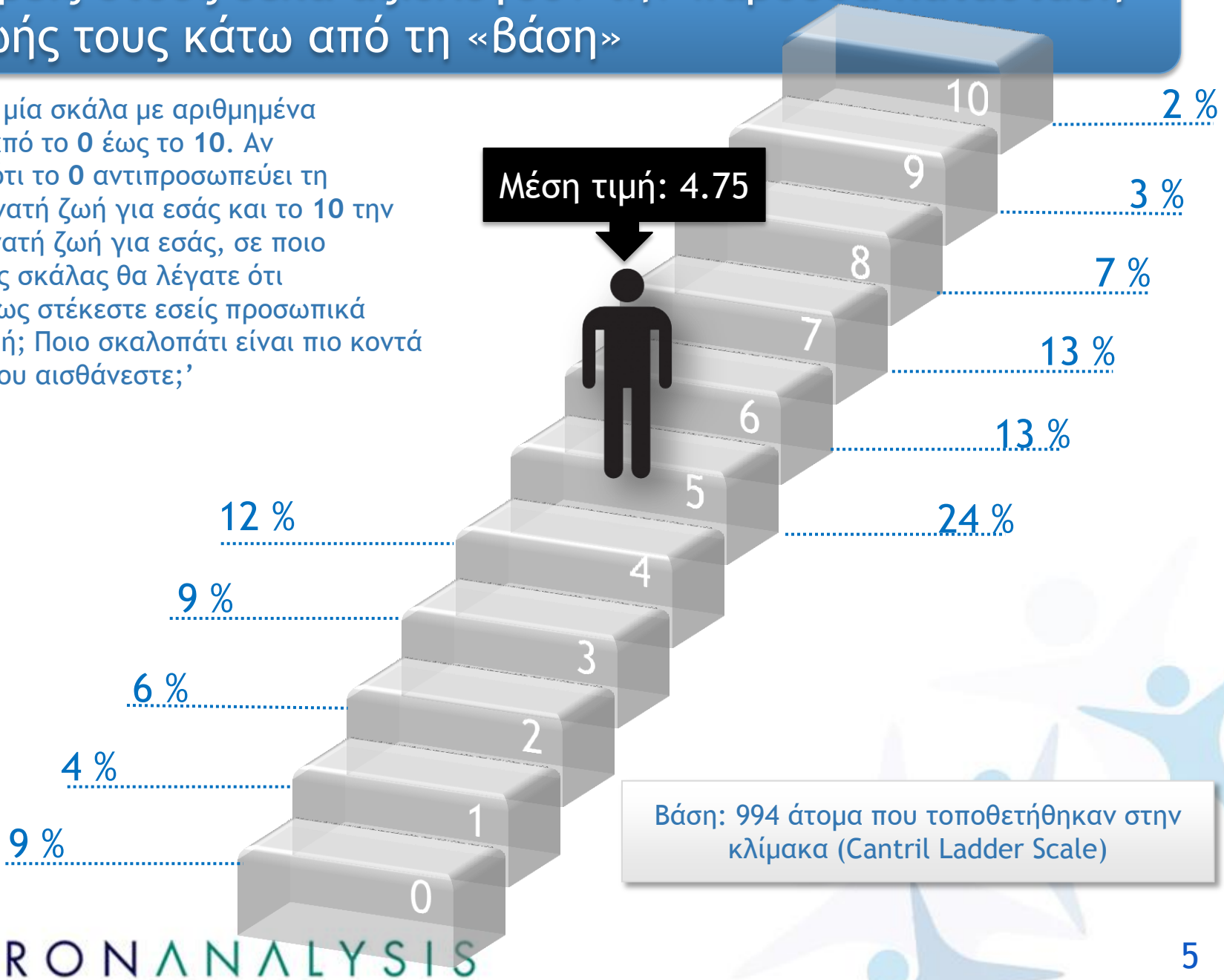
- ✓ Οικονομική Διάσταση
- ✓ Ψυχολογική Διάσταση
- ✓ Συμπεράσματα

Η Οικονομική Διάσταση

METRONANALYSIS

Τέσσερεις στους δέκα αξιολογούν την παρούσα κατάσταση της ζωής τους κάτω από τη «βάση»

‘Φανταστείτε μία σκάλα με αριθμημένα σκαλοπάτια από το **0** έως το **10**. Αν υποθέσουμε ότι το **0** αντιπροσωπεύει τη χειρότερη δυνατή ζωή για εσάς και το **10** την καλύτερη δυνατή ζωή για εσάς, σε ποιο σκαλοπάτι της σκάλας θα λέγατε ότι αισθάνεστε πως στέκεστε εσείς προσωπικά αυτή τη στιγμή; Ποιο σκαλοπάτι είναι πιο κοντά στον τρόπο που αισθάνεστε;’

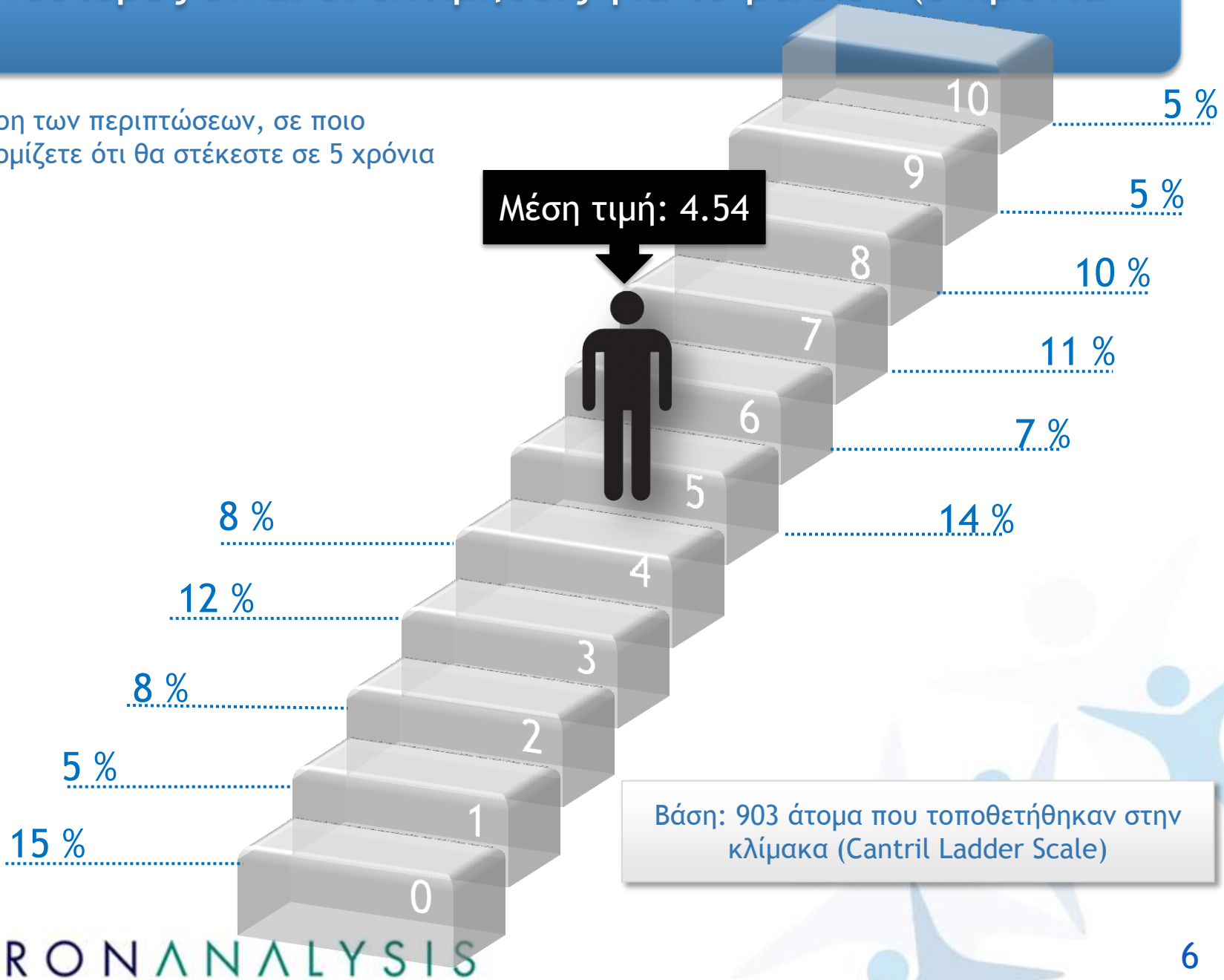

Βάση: 994 άτομα που τοποθετήθηκαν στην κλίμακα (Cantril Ladder Scale)

METRONANALYSIS

Δυσμενέστερες είναι οι εκτιμήσεις για το μέλλον (5 χρόνια μετά)

Στην καλύτερη των περιπτώσεων, σε ποιο σκαλοπάτι νομίζετε ότι θα στέκεστε σε 5 χρόνια από τώρα;

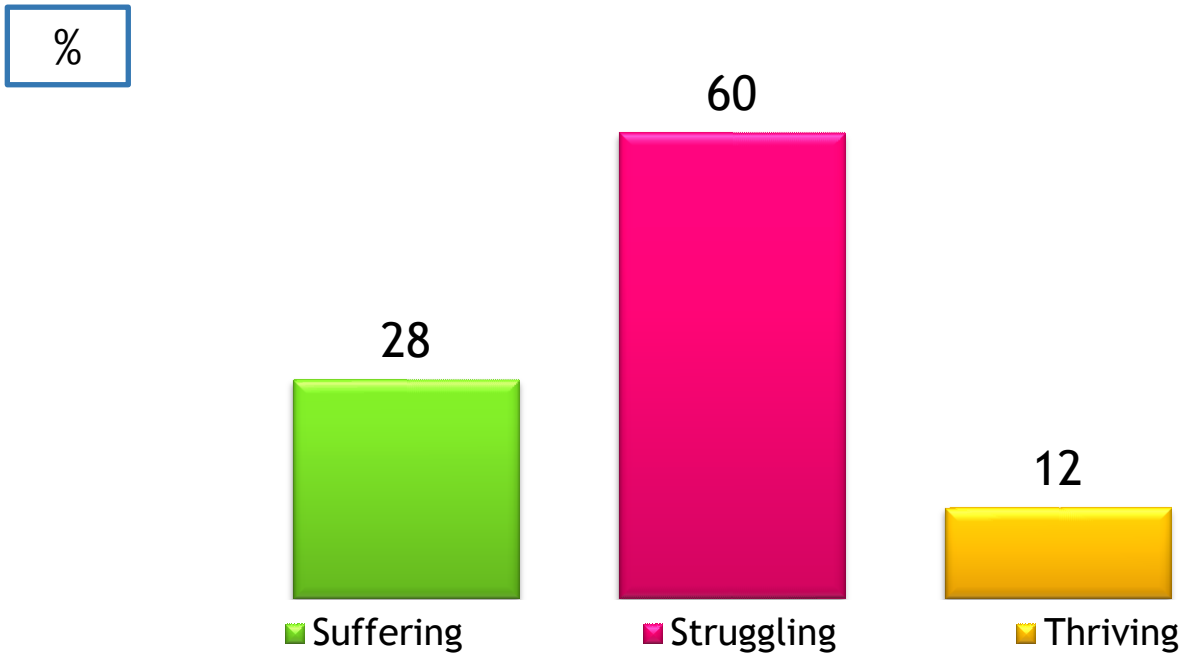

Βάση: 903 άτομα που τοποθετήθηκαν στην κλίμακα (Cantril Ladder Scale)

METRONANALYSIS

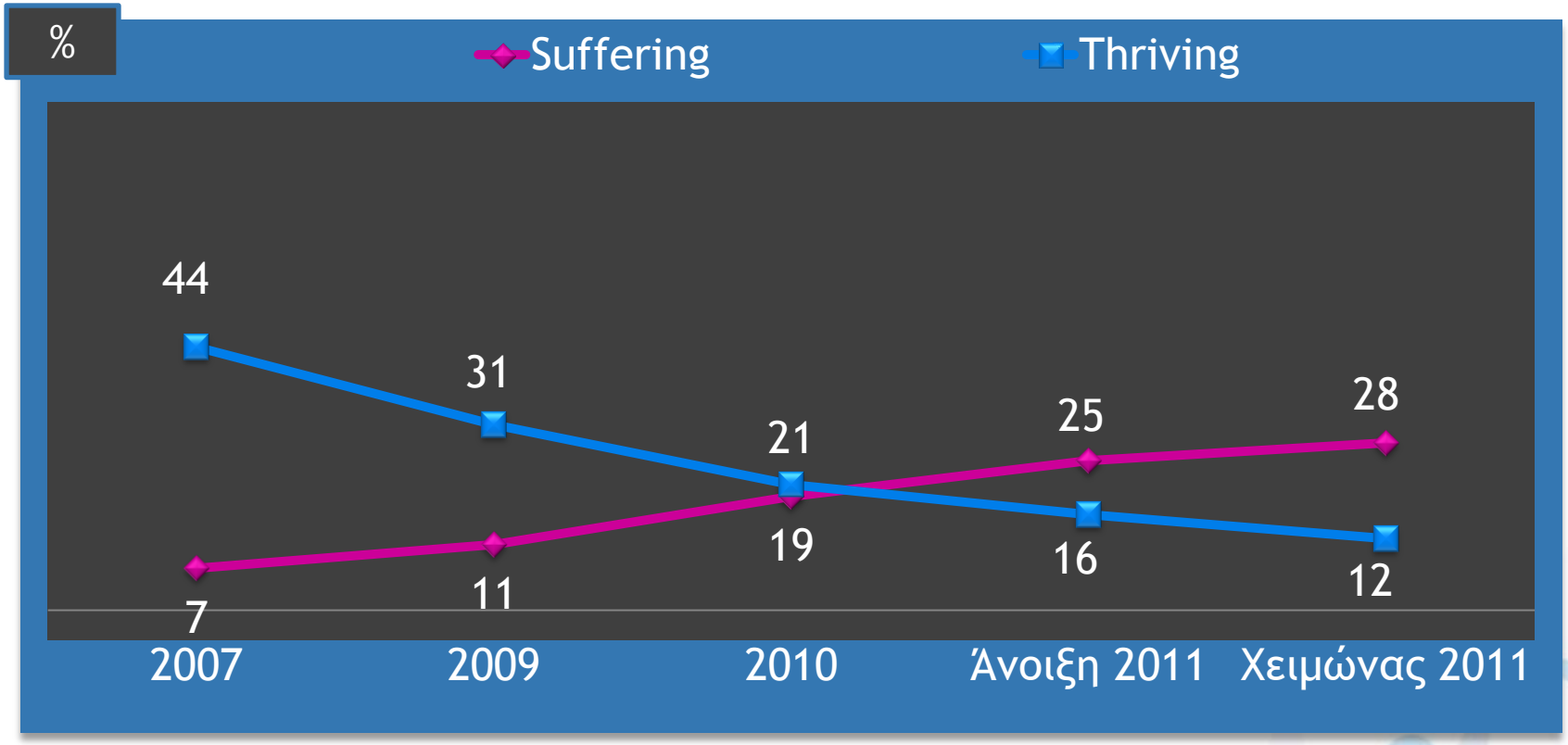
Το ποσοστό όσων νοιώθουν να υποφέρουν είναι πλέον το υψηλότερο σε ολόκληρη την Ευρώπη (πλην Βουλγαρίας)

Ο Δείκτης 'Life Evaluation' προκύπτει από τις δύο παραπάνω ερωτήσεις (αξιολόγηση παρούσας ζωής και εκτίμηση ζωής σε πέντε χρόνια) ως εξής: ως thriving ορίζονται οι ερωτώμενοι που τοποθετούν την παρούσα ζωή τους σε σκαλοπάτι 7 και άνω και την μέλλουσα σε σκαλοπάτι 8 και άνω, suffering οι ερωτώμενοι που τοποθετούν την παρούσα ζωή και τη μέλλουσα ζωή τους σε σκαλοπάτι 4 και κάτω και struggling όλοι οι υπόλοιποι.

Βάση: 902 άτομα που τοποθετήθηκαν στις κλίμακες

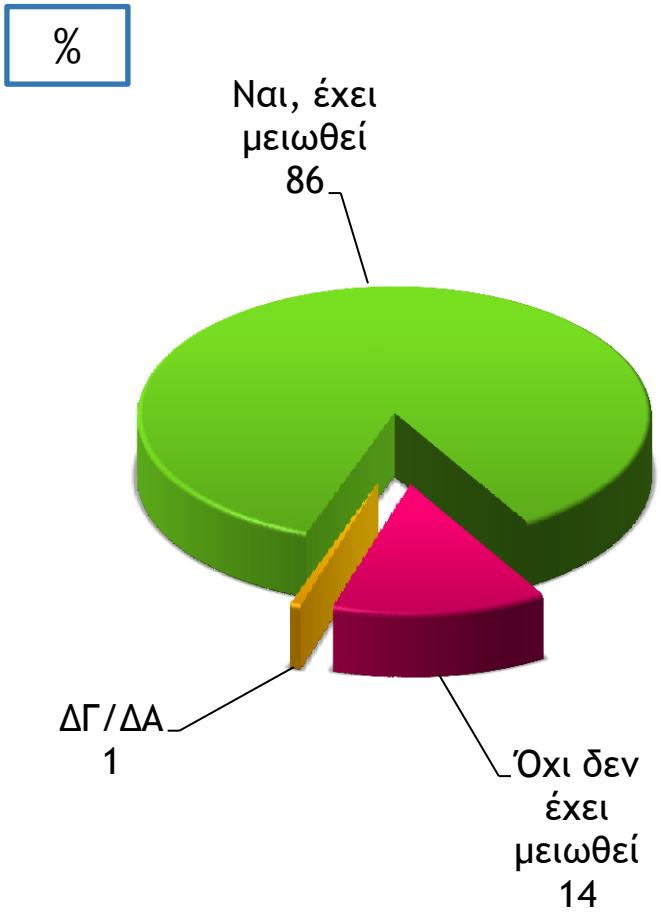
Από το 2007 μέχρι σήμερα, έχει συντελεστεί μία δραματική αλλαγή στην αξιολόγηση της ζωής των ανθρώπων…

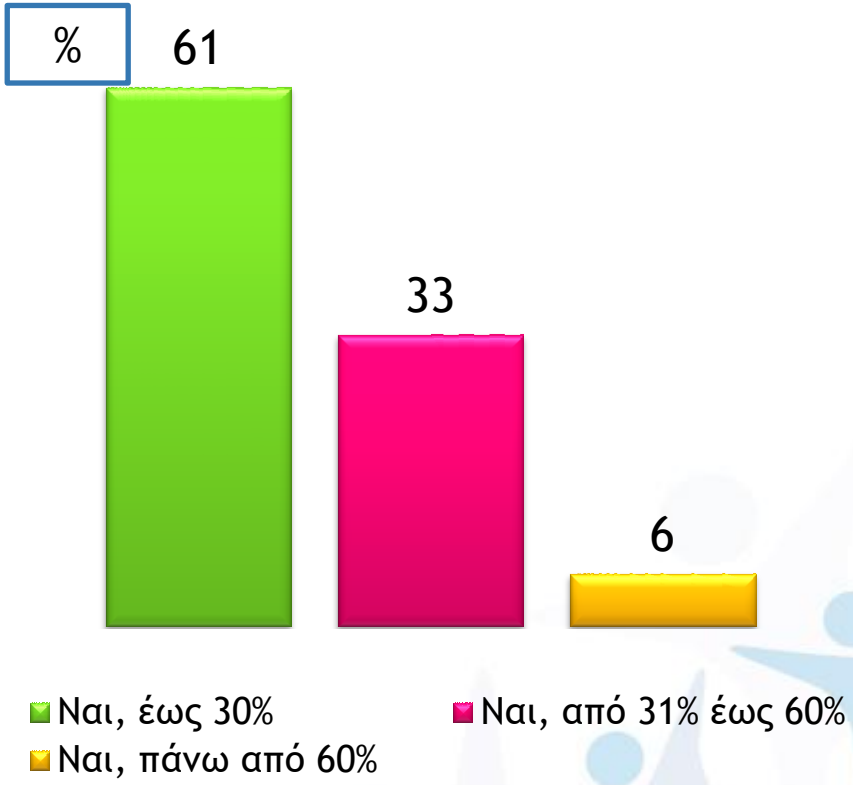
Πηγή σύγκρισης: Manchin, A. (2011, September 25th). “In Greece, "Suffering" Up Sharply to 25%”. Gallup. Retrieved December 10th 2011

Η μείωση των εισοδημάτων τον τελευταίο χρόνο είναι σχεδόν καθολική (86%)

'Σε σχέση με ένα χρόνο πριν, το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημά σας έχει υποστεί κάποια μείωση;'

'Ποσοστό μείωσης'

Βάση: 816 άτομα των οποίων το οικογενειακό εισόδημα έχει μειωθεί

METRONANALYSIS

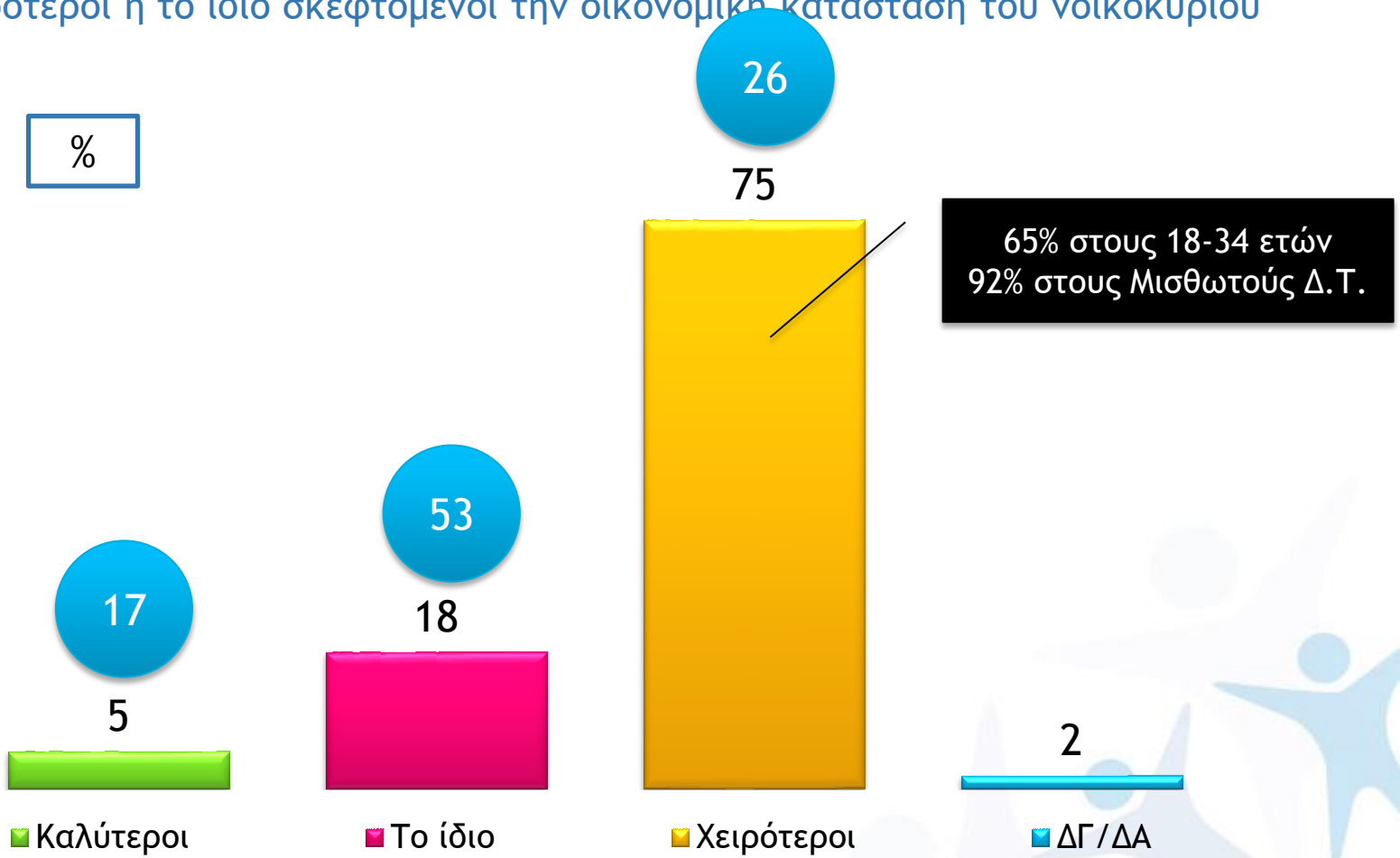
Με αποτέλεσμα ένα στα τρία νοικοκυριά (30%) να είναι ασυνεπές στις υποχρεώσεις του.

‘Ποιο από τα ακόλουθα περιγράφει καλύτερα το πώς τα καταφέρνει το νοικοκυριό σας με τους λογαριασμούς και τις πιστωτικές σας υποχρεώσεις αυτό τον καιρό;’

Τρεις στους τέσσερεις (75%) εκτιμούν ότι τα πράγματα θα χειροτερέψουν μέσα στον επόμενο χρόνο…

‘Ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας για τους ερχόμενους 12 μήνες; Οι ερχόμενοι 12 μήνες θα είναι καλύτεροι, χειρότεροι ή το ίδιο σκεφτόμενοι την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού σας;’

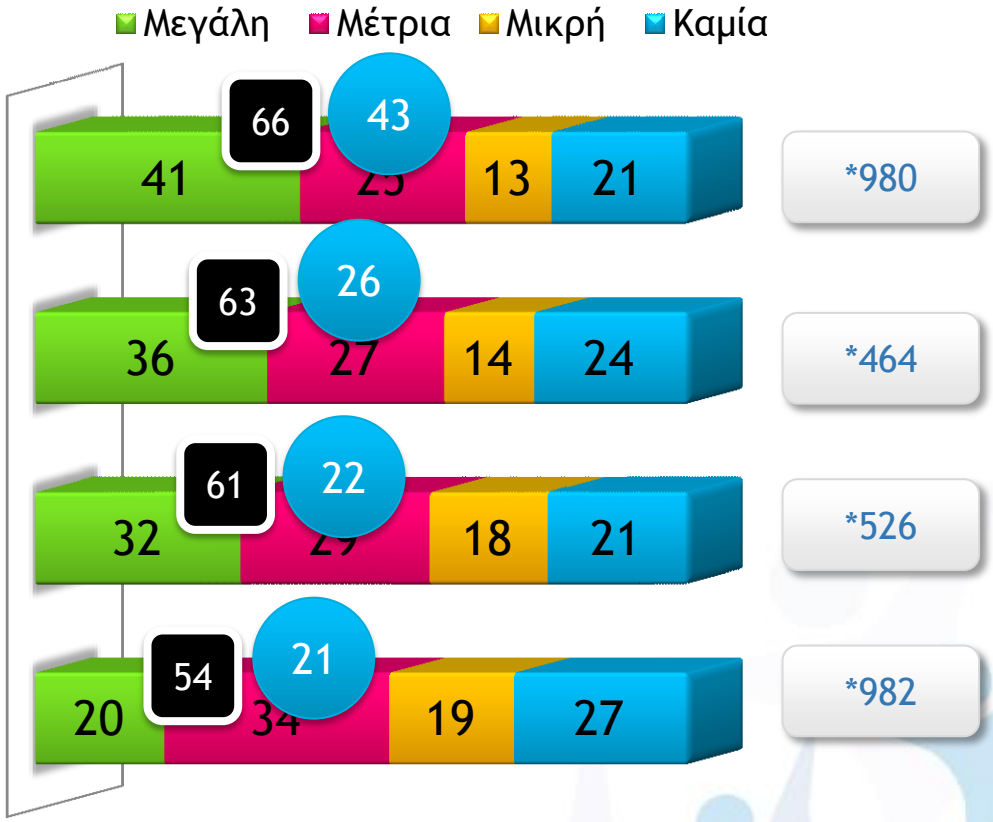
EU27
10/2010

EUROBAROMETER
METRONANALYSIS

Ενδέχεται τα νοικοκυριά που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους μέχρι και να διπλασιαστούν!

'Σκεφτόμενοι τους επόμενους 12 μήνες, θα λέγατε ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα, μέτρια πιθανότητα, μικρή πιθανότητα ή καμία πιθανότητα να **καθυστερήσετε...**'

%

*Βάση: άτομα που έχουν απαντήσει σε κάθε ένα από τα παραπάνω σενάρια

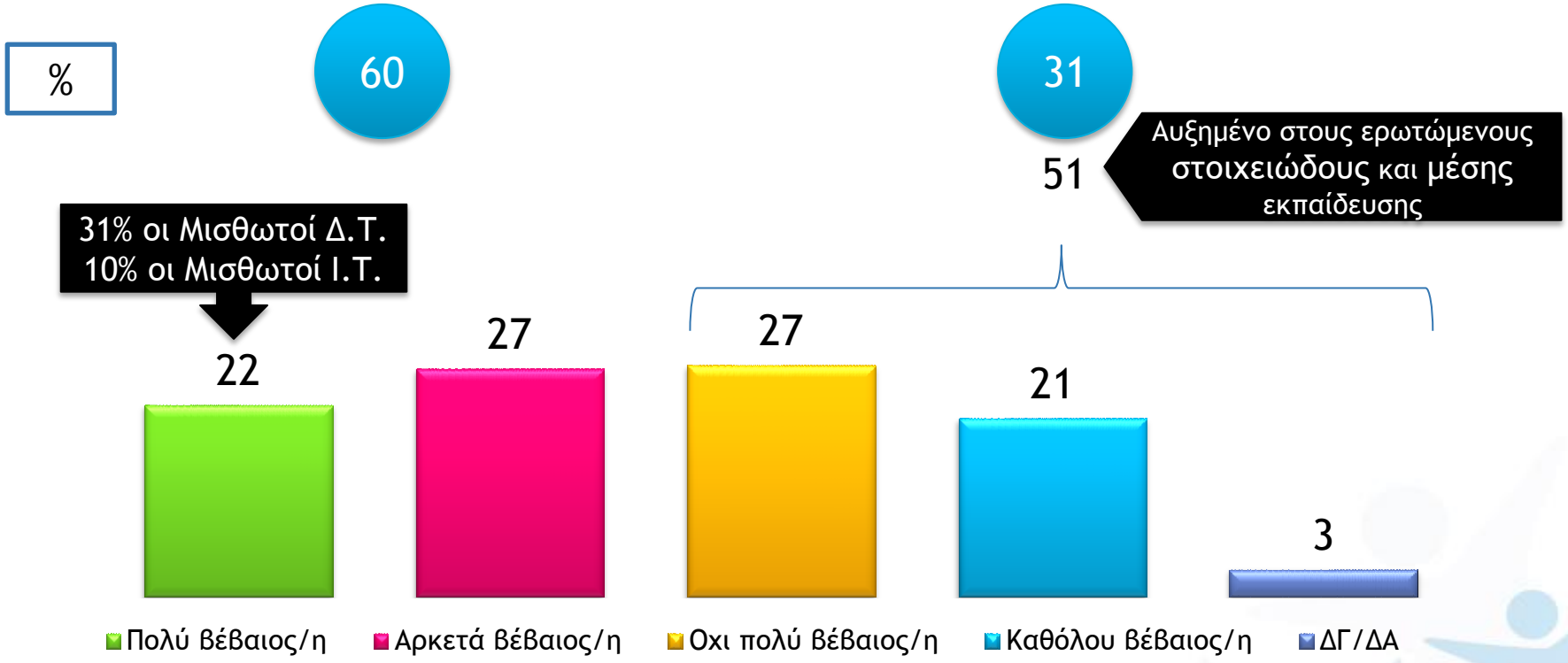
EU27
10/2010

EUROBAROMETER

METRONANALYSIS

Ταυτόχρονα, ένας στους δύο εργαζόμενους νοιώθει εργασιακή ανασφάλεια. Αν στο ποσοστό αυτό προστεθούν και ήδη Άνεργοι (18% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού), προσεγγίζουμε το 59%.

'Πόσο βέβαιος/η νοιώθετε ότι θα κρατήσετε τη δουλειά σας μέσα στους επόμενους 12 μήνες;'

EU27 10/2010

EUROBAROMETER

METRONANALYSIS

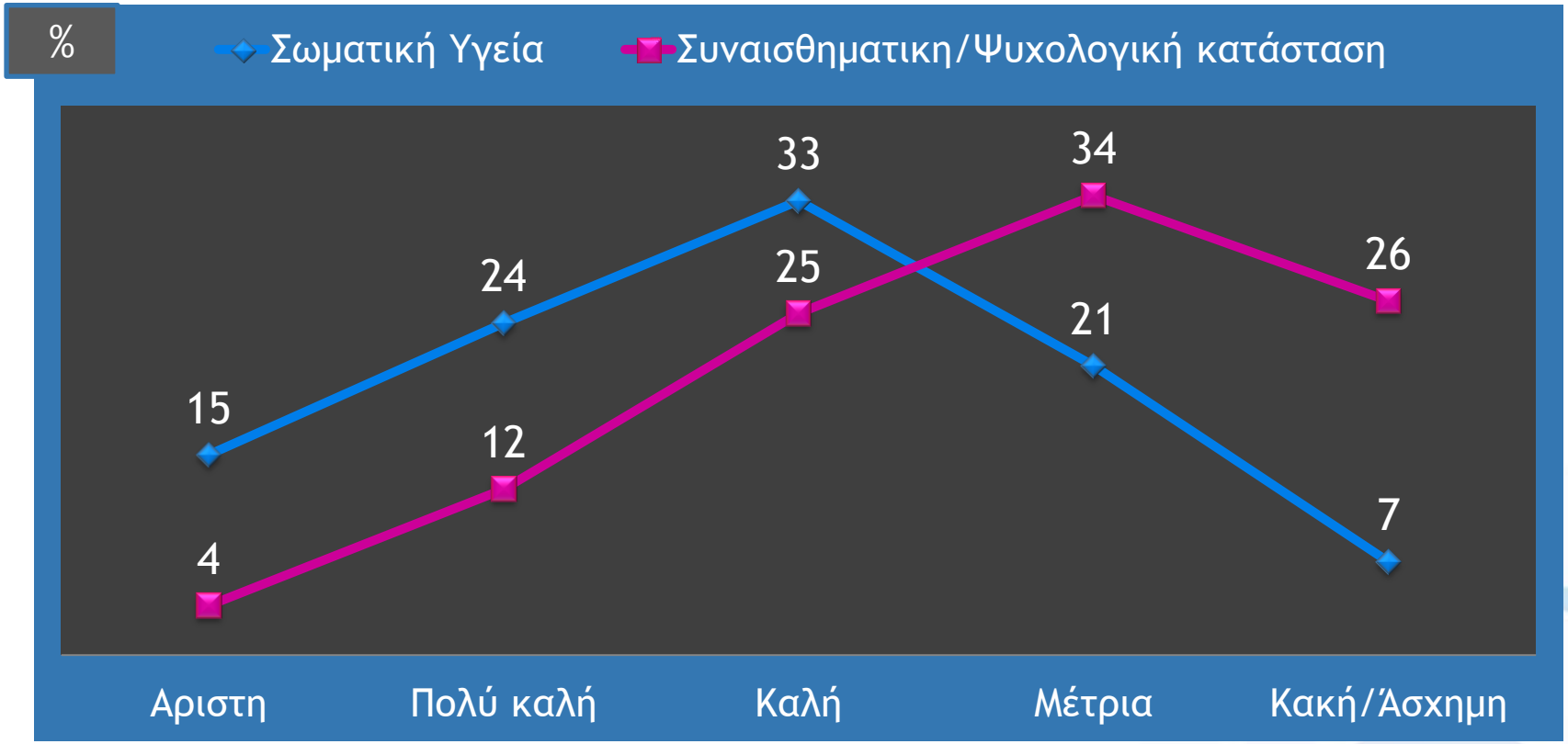
Βάση: 462 εργαζόμενοι

Η Ψυχολογική Διάσταση

METRONANALYSIS

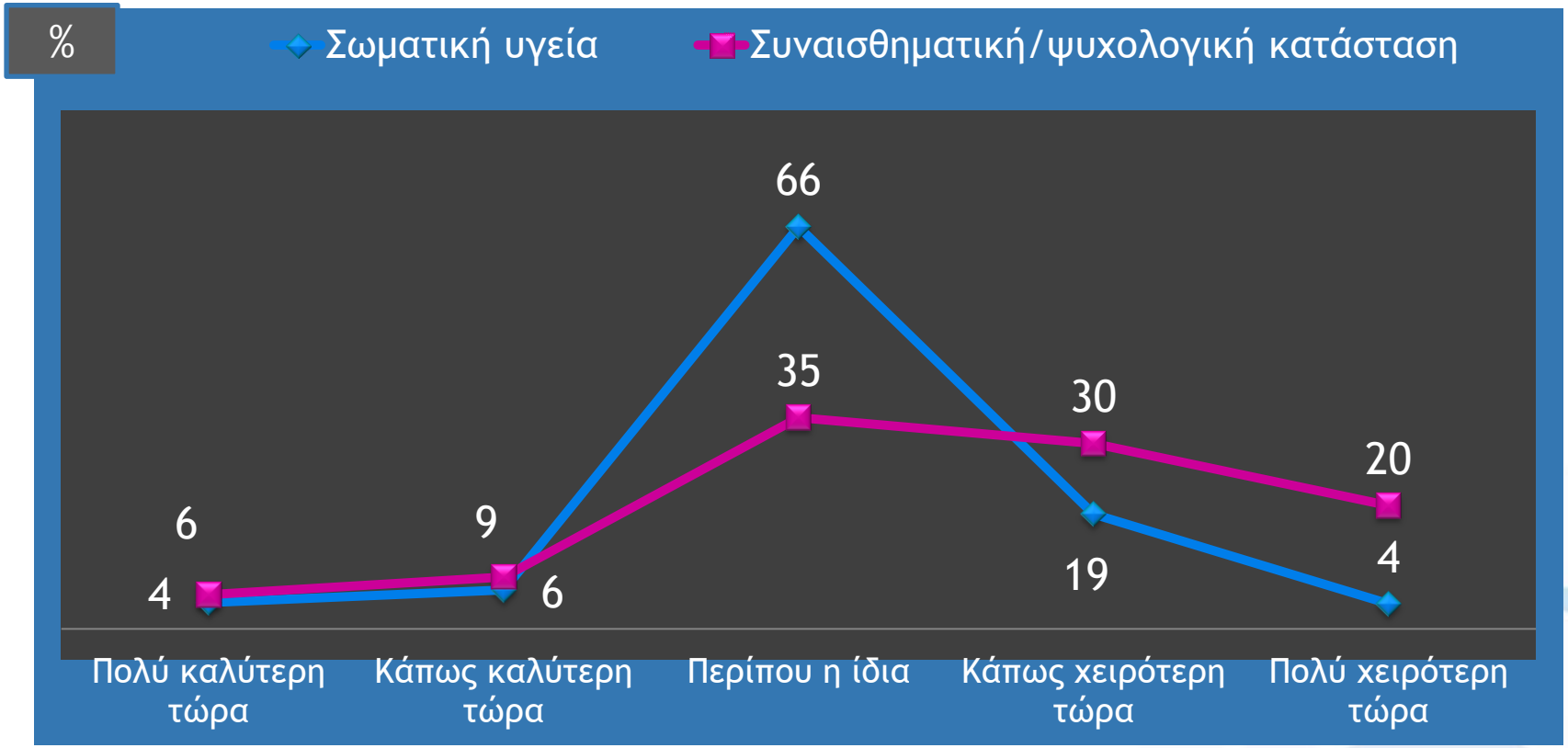
Συγκρίνοντας τη σωματική υγεία με την ψυχολογική κατάσταση διαπιστώνουμε ότι μέσα σε συνθήκες κρίσης η δεύτερη είναι πιο επιβαρυμένη

'Γενικά θα λέγατε ότι η σωματική σας υγεία είναι...;'
'Σε ένα πιο συναισθηματικό/ ψυχολογικό επίπεδο, θα λέγατε ότι νοιώθετε...;'

Ενώ η σύγκριση με ένα χρόνο πριν, της σωματικής υγείας αποτυπώνει μία σχεδόν κανονική κατανομή, η επιβάρυνση της ψυχολογικής κατάστασης είναι εμφανής…

‘Σε σχέση με 1 χρόνο πριν, γενικά πώς θα αξιολογούσατε την σωματική σας υγεία σήμερα;’
‘Και σε σχέση με 1 χρόνο πριν, συναισθηματικά/ ψυχολογικά νοιώθετε…;’

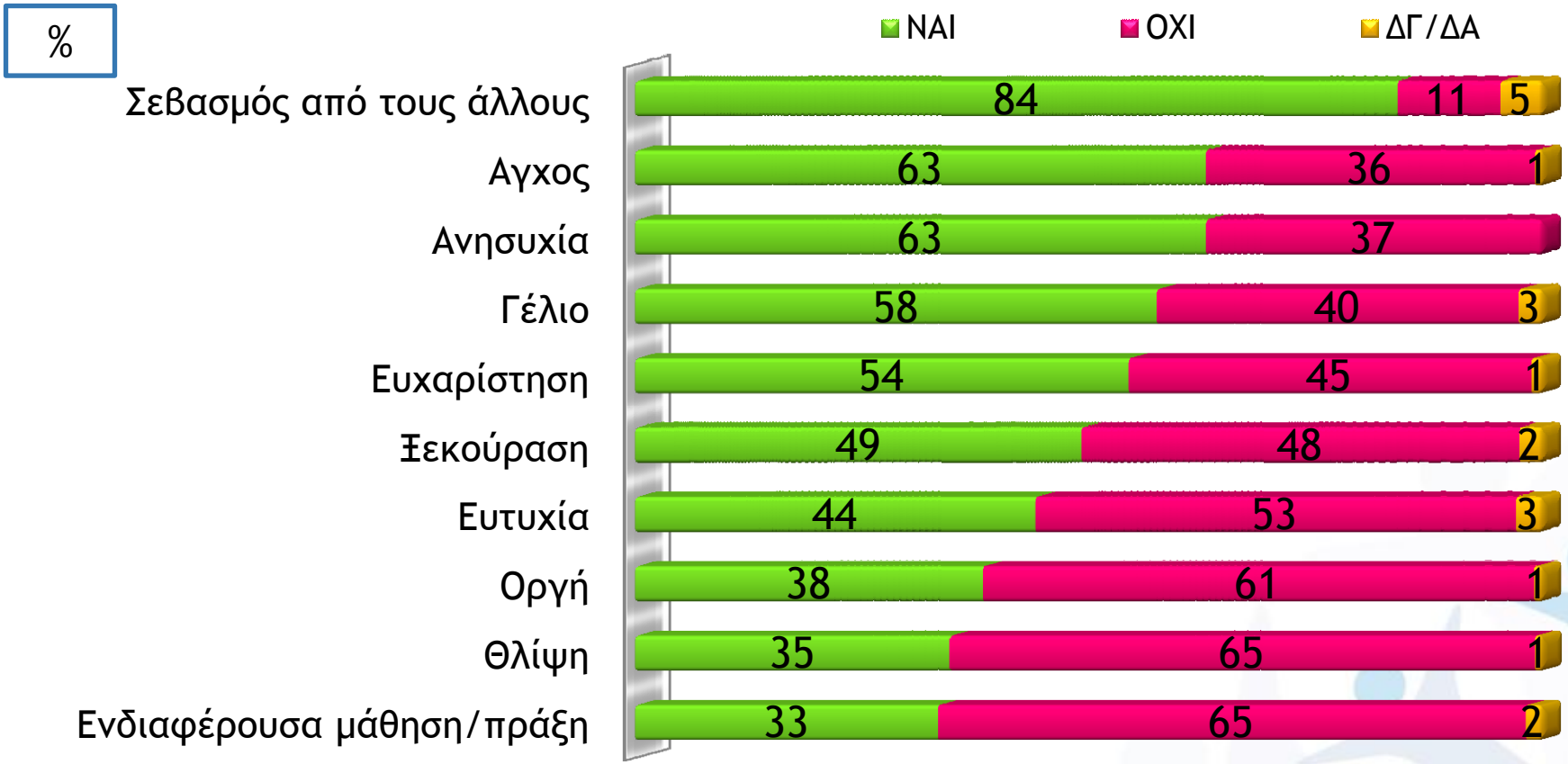
Η ψυχολογική επιβάρυνση είναι συσχετισμένη με τη δυνατότητα ανταπόκρισης στις οικονομικές υποχρεώσεις…

Ψυχολογική / Συναισθηματική κατάσταση σε σχέση με ένα χρόνο πριν	Δυνατότητα ανταπόκρισης στις οικονομικές υποχρεώσεις			
	Σύνολο	Τα καταφέρνουμε πολύ/αρκετά εύκολα	Τα καταφέρνουμε αλλά είναι ένας συνεχής αγώνας	Τα καταφέρνουμε πολύ/αρκετά δύσκολα
Πολύ καλύτερα τώρα	6	7	5	5
Κάπως καλύτερα τώρα	9	10	8	7
Περίπου η ίδια	35	46	33	26
Κάπως χειρότερα τώρα	30	24	33	33
Πολύ χειρότερα τώρα	20	13	19	29
ΔΓ/ΔΑ (αυθ)	1	1	*	1

: Στατιστικά σημαντικές διαφορές

Δύο στους τρεις νοιώθουν σε ημερήσια βάση άγχος ή ανησυχία

‘Θα ήθελα τώρα, να σκεφτείτε τη χθεσινή ημέρα, από το πρωί μέχρι το τέλος της ημέρας. Εχθές, νοιώσατε τα ακόλουθα συναισθήματα για ένα μεγάλο μέρος της ημέρας/πως αισθανθήκατε;’

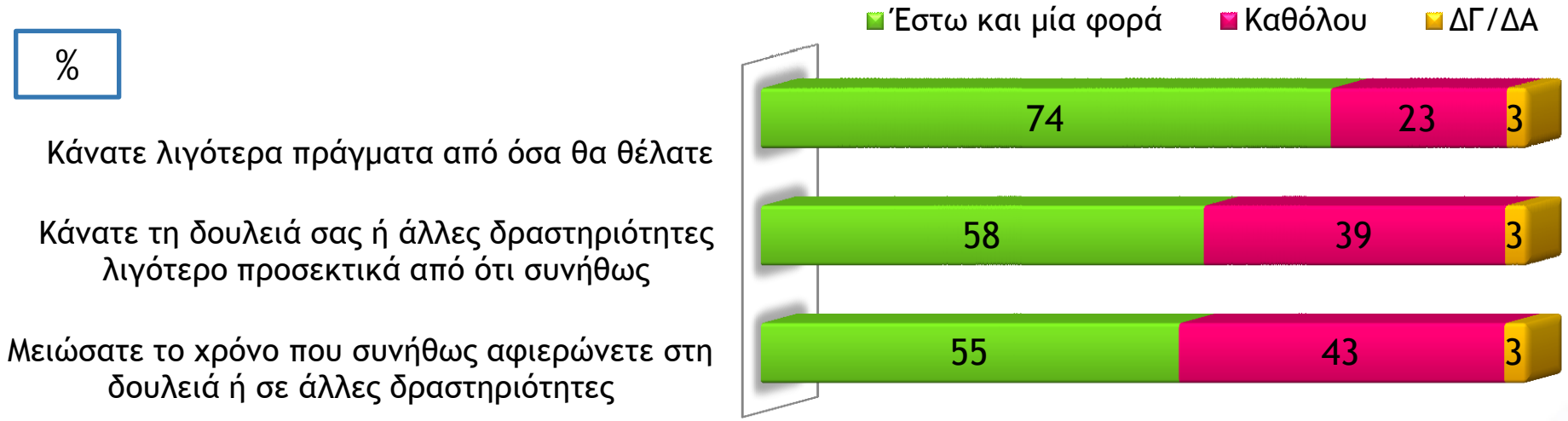
Ημερήσια συναισθηματική κλίμακα

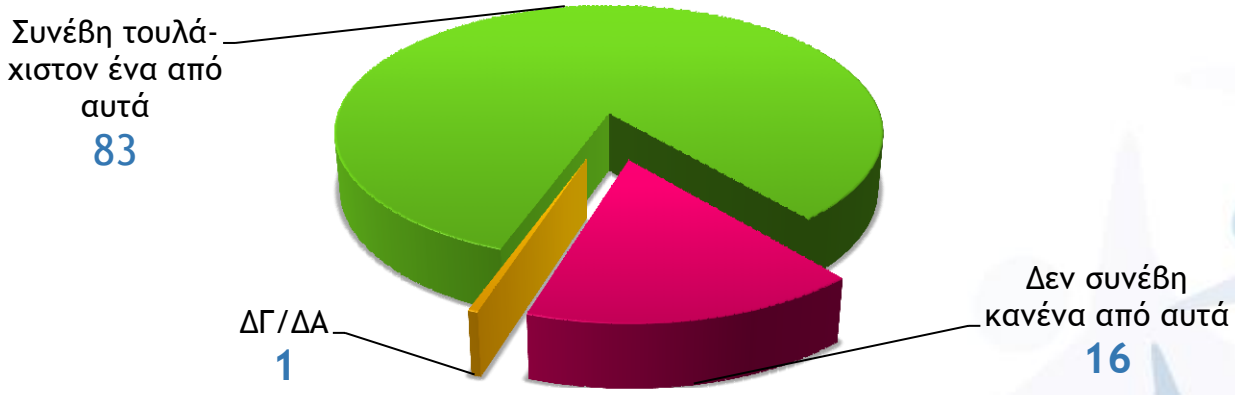
Οι συνθήκες αυτές διαμορφώνουν και ένα πλαίσιο μειωμένης παραγωγικότητας…

‘Τις τελευταίες 4 εβδομάδες, πόσο συχνά είχατε κάποια από τα παρακάτω προβλήματα σε συνηθισμένες καθημερινές δραστηριότητες ως αποτέλεσμα της συναισθηματικής σας κατάστασης (όπως επειδή νοιώσατε θλίψη ή άγχος, κλπ);’

%

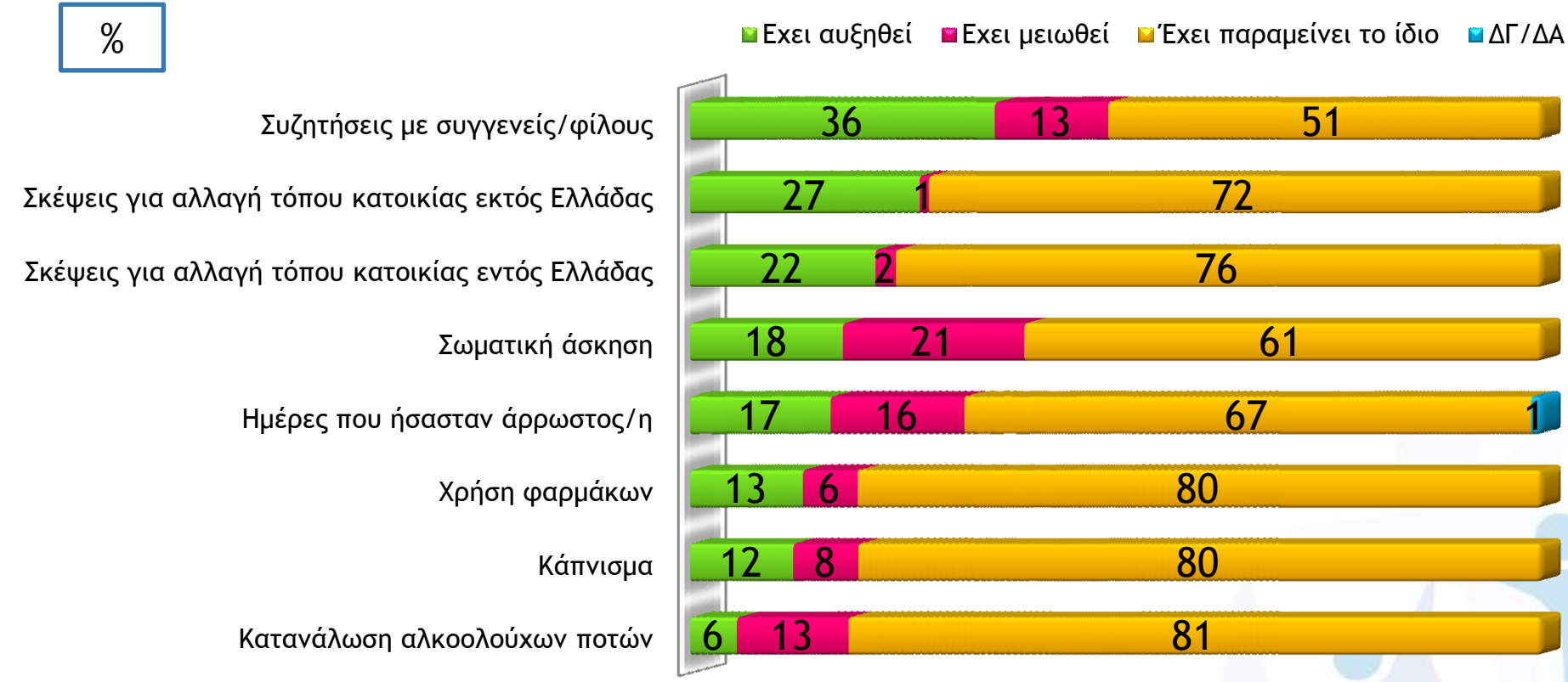
%

…ανησυχίας και τάσης φυγής…

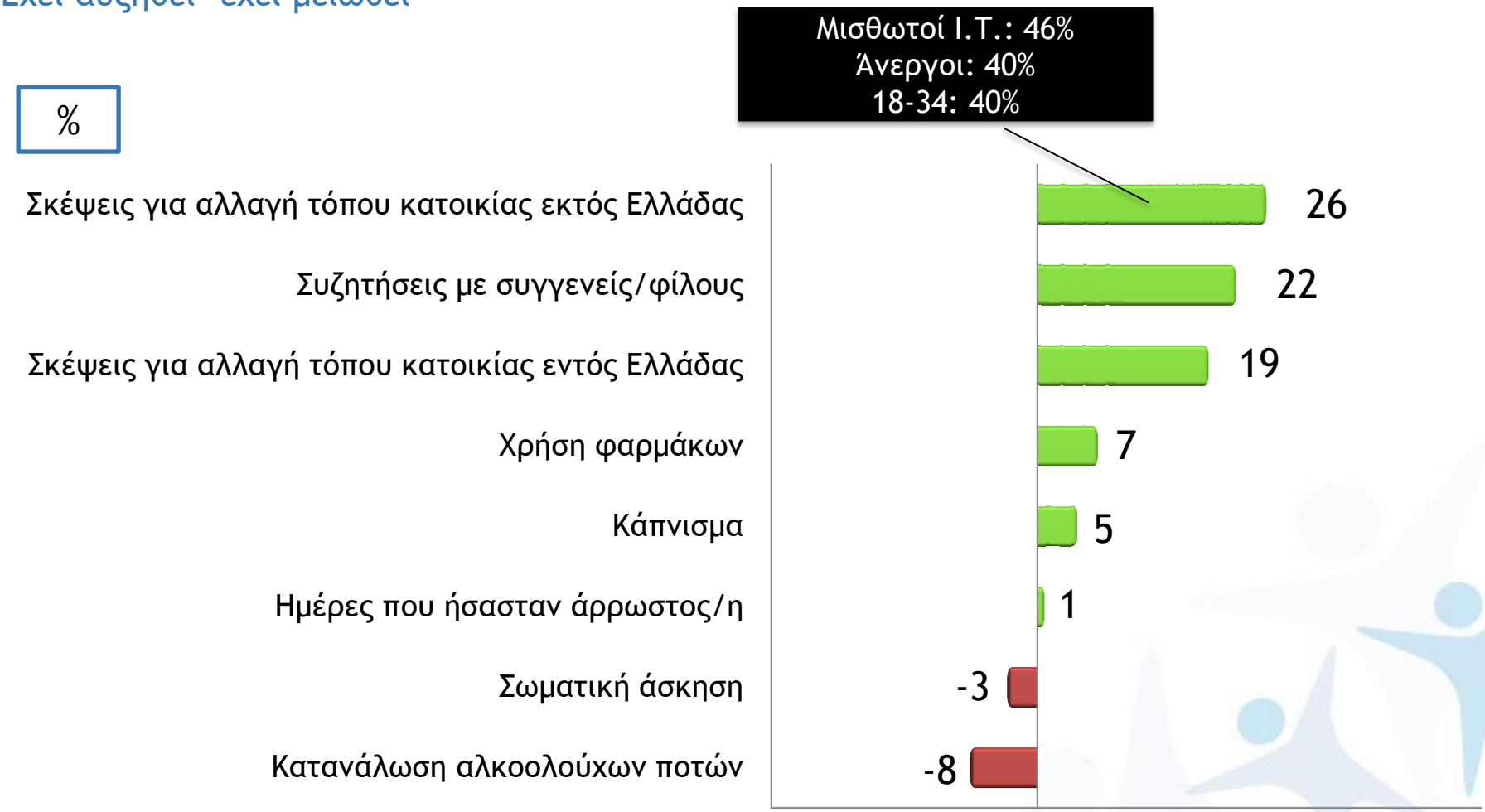
‘Θα σας διαβάσω τώρα μία σειρά από συμπεριφορές/ σκέψεις και θα ήθελα να μου πείτε αν έχουν αυξηθεί, μειωθεί ή παραμείνει ίδιες σε σχέση με 1 χρόνο πριν;’

%

Ειδικότερα, τάσης απομάκρυνσης από τη χώρα…

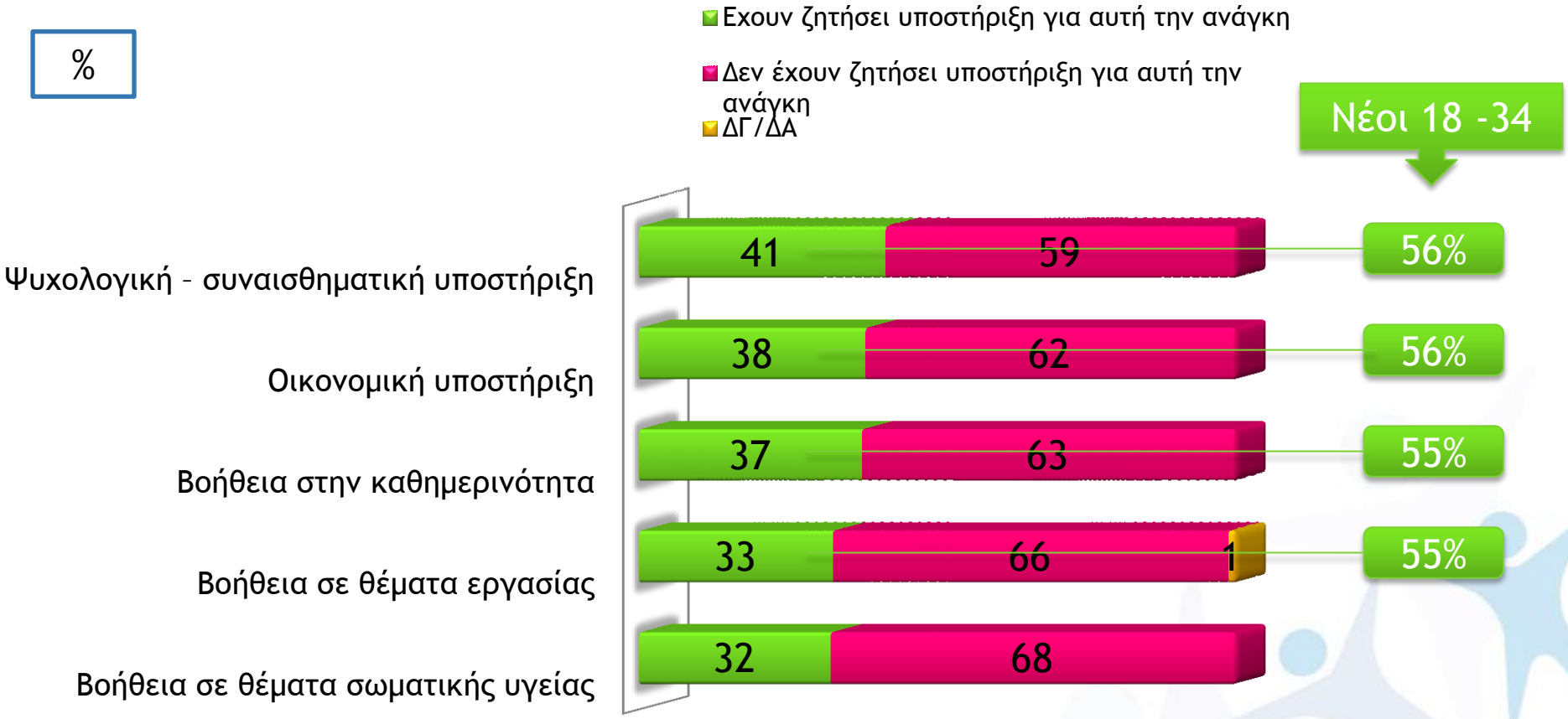
Ισοζύγιο
Έχει αυξηθεί- έχει μειωθεί

Εξάλλου η ψυχολογική επιβάρυνση αυξάνει την ανάγκη για υποστήριξη…

'Η κρίση δημιουργεί μία σειρά από ανάγκες. Θα ήθελα να ρωτήσω, για κάθε μία από αυτές τις ανάγκες που θα σας διαβάσω στη συνέχεια, εάν έχετε ζητήσει υποστήριξη'

%

…κυρίως στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον…

‘Η κρίση δημιουργεί μία σειρά από ανάγκες. Θα ήθελα να ρωτήσω, για κάθε μία από αυτές τις ανάγκες που θα σας διαβάσω στη συνέχεια, εάν έχετε ζητήσει υποστήριξη, κι αν ναι, από που;’

Πηγές υποστήριξης

Ανάγκες που δημιουργεί η κρίση

	Οικογένεια/ Συγγενείς	Φίλοι/ Γείτονες/ Συνάδελφοι	Κοινωφελείς Υπηρεσίες	Άλλο
Ψυχολογική - Συν/τική Υποστήριξη	70%	45%	6%	7%
Οικονομική Υποστήριξη	85%	17%	9%	4%
Βοήθεια στην Καθημερι-νότητα	78%	37%	4%	5%
Βοήθεια σε θέματα εργασίας	47%	61%	16%	5%
Βοήθεια σε θέματα σωματικής υγείας	40%	16%	43%	19%

Βάση: άτομα τα οποία έχουν ζητήσει υποστήριξη

METRONANALYSIS

Συμπερασματικά…

METRONANALYSIS

Οι επιπτώσεις της κρίσης είναι ιδιαίτερα σημαντικές και στην ψυχολογική διάσταση της καθημερινότητας

- Η οικονομική κρίση έχει πρωτοφανείς επιπτώσεις στην καθημερινότητα. Ένα στα τρία νοικοκυριά αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και μόνο ένα στα δέκα τα καταφέρνει χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Τρεις στους δέκα σκέφτονται σήμερα περισσότερο το ενδεχόμενο της μετανάστευσης.
- Οι οικονομικές δυσκολίες και αρνητικές προσδοκίες για το μέλλον, έχουν επιβαρύνει ιδιαίτερα την ψυχολογική διάσταση της καθημερινότητας. Ένας στους δύο Έλληνες νοιώθει σήμερα επιβαρυμένος ψυχολογικά, συγκριτικά με ένα χρόνο πριν.
- Το ποσοστό των Ελλήνων που νοιώθουν να «υποφέρουν» (suffering) στη ζωή τους έχει υπερτριπλασιαστεί από το 2007 μέχρι σήμερα. Πουθενά αλλού στον αναπτυγμένο κόσμο δεν έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο αυτοί που «υποφέρουν» να υπερτερούν αυτών που νοιώθουν αξιοβίωτη τη ζωή τους (thriving).
- Δύο στους τρεις βιώνουν αρνητικά συναισθήματα όπως άγχος ή ανησυχία στην καθημερινότητα τους. Ιδιαίτερα αρνητικά συναισθήματα όπως η οργή και η θλίψη εντοπίζονται σε ημερήσια βάση σε ποσοστά άνω του 30%.

… και ανατροφοδοτούν την κρίση

- Οι επιπτώσεις της ψυχολογικής επιβάρυνσης είναι σημαντικές όχι μόνο στο αίσθημα του αξιοβίωτου, αλλά και σε άλλες σημαντικές πλευρές της καθημερινότητας. Πάνω από οκτώ στους δέκα (83%) δηλώνουν ότι είναι λιγότερο δραστήριοι και παραγωγικοί εξαιτίας των αρνητικών συναισθημάτων.
- Ειδικά οι νέοι 18 έως 34 ετών αναζητούν ψυχολογική και συναισθηματική υποστήριξη στον κοινωνικό τους περίγυρο σε ποσοστό άνω του 50% (56%). Σημειώνουμε ότι στους νέους το ποσοστό όσων δηλώνουν σήμερα ότι σκέφτονται εντονότερα την εκδοχή της μετανάστευσης ξεπερνά το 40%.
- Η κρισιμότητα των ευρημάτων είναι προφανής. Η μεγάλη «εικόνα» είναι πολύ ευρύτερη από αυτή της οικονομικής κρίσης, ακόμη και αν δεχθούμε ότι είναι παράγωγο της.
- Αν σήμερα η ηγεσία της χώρας δεν αντιληφθεί αυτή τη ψυχολογική διάσταση και δεν αξιοποιήσει κατάλληλα τις υποδομές και το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό ώστε να αναταχθεί η αισιοδοξία και το αξιοβίωτο, καμιά οικονομική πολιτική δεν θα αποδώσει.
- Δυστυχώς, η κρίση επεκτάθηκε τόσο, που είναι αδύνατο να αφήσουμε τη διαχείριση της μόνο στους Οικονομολόγους…

Παράρτημα

METRONANALYSIS

Ημερήσια συναισθηματική κλίμακα

Η δημιουργία της ημερήσιας συναισθηματικής κλίμακας βασίστηκε στις εξής 10 ερωτήσεις:

1. *'Εχθές, αισθανθήκατε ότι ξεκουραστήκατε αρκετά;'*
2. *'Εχθές, σας αντιμετώπισαν με σεβασμό όλη την ημέρα;'*
3. *'Εχθές, χαμογελάσατε ή γελάσατε πολύ;'*
4. *'Εχθές, μάθατε ή κάνατε κάτι ενδιαφέρον;'*
5. *'Εχθές, νοιώσατε Ευχαρίστηση;'*
6. *'Εχθές, νοιώσατε Ανησυχία;'*
7. *'Εχθές, νοιώσατε Θλίψη;'*
8. *'Εχθές, νοιώσατε Άγχος;'*
9. *'Εχθές, νοιώσατε Οργή;'*
10. *'Εχθές, νοιώσατε Ευτυχία;'*

Στις απαντήσεις των ερωτώμενων στις παραπάνω ερωτήσεις αποδόθηκε ένα «σκορ» ως εξής: απάντηση ναι: +1 βαθμοί για τις ερωτήσεις 1,2,3,4,5,10 απάντηση όχι: +1 βαθμοί για τις ερωτήσεις 6,7,8,9 και 0 για τις υπόλοιπες απαντήσεις. Η ημερήσια συναισθηματική κλίμακα για κάθε ερωτώμενο προέκυψε από το άθροισμα των βαθμών στις επιμέρους ερωτήσεις.

Πηγές & πρόσθετη βιβλιογραφία

- Gallup-Healthways Well Being Index (http://www.well-beingindex.com/)
- Gallup World Poll
- Flash Eurobarometer (European Commission):
  - Monitoring the social impact of the crisis: public perceptions in the European Union *(Wave 4 & Wave 5, retrieved from: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_en.htm)*
- IQOLA – International Quality of life Assessment/ SF36
- General Health Questionnaire by D.P. Goldberg
- "Understanding How Gallup Uses the Cantril Scale - Development of the "Thriving, Struggling, Suffering" categories" retrieved from Gallup website *(http://www.gallup.com/poll/122453/understanding-gallup-uses-cantril-scale.aspx)*
- Manchin, A. (2011, September 25th). "In Greece, "Suffering" Up Sharply to 25%". *Gallup*. Retrieved December 10th 2011, from http://www.gallup.com/poll/149675/greece-suffering-sharply.aspx .
- World Health Organization – Regional Office for Europe (2011). 'Impact of economic crises on mental health'. Retrieved from http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/134999/e94837.pdf .
  - Stuckler D, Basu S, McDaid D. Depression amidst depression. Mental health effects of the ongoing recession. A background paper prepared for the WHO Regional Office for Europe.
- Sawyer Radloff, L. (1977). The CES-D Scale: A Self-Report Depression Scale for Research in the General Population. *Applied Psychological Measurement*, 1(3): 385-401.
- European Values Study 2008 *(http://www.europeanvaluesstudy.eu/evs/surveys/survey-2008.html)*.